

Kırgızlar'ın Yönetim Sistemleri ve Sosyal Yapılarının Manas Destanındaki İzdüşümleri

*Reflections of the Management Systems and Social Structure of Kyrgyz in
the Manas Epic*

Shurubu KAYHAN
İstanbul Kültür Üniversitesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
orcid.org/0000-0001-8712-9939
shurubukayhan@gmail.com

Özet

Manas destanı Kırgızlar'ın geçmişten günümüze kadar uzanan tarihi olaylarını edebi ölçülerde bizlere ulaştıran kültürel bir değerdir. Bir halkın maneviyatının, tarihi ve estetik varlığının milli duygular çerçevesinde edebi sahaya yansımaları olan destanlar, milli kültürün ve tarihin ortak değerleri içerisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda Kırgız tarihinin şiirsel ifadesi olarak da tanımlayabileceğimiz “Manas Destanı” bütün Türk dünyasını aynı köklerde buluşturacak değerlerden biri olarak ayrı bir yere sahiptir. *Manas Destanı Kırgızlar'ın yaşayış biçimini, duygu ve düşüncelerini, tarihini, onların dış düşmanlara karşı verdikleri mücadeleyi, dünya görüşlerini, sosyal ve ruh dünyalarını yansıtan gelenek ve göreneklerini ahlak ve din telakkilerini anlatan bir Kırgız mecmuası gibidir. Destanda Kırgız halkını han olarak yöneten Manasın babası Cakıptan başlayarak ondan sonraki nesilleri olan Manas, Manasın oğlu Semetey ve onun oğlu Seytek'in Esenkan, Konurbay, Çon Kete gibi Kalmuk-Çin hanlarıyla aralarında geçen savaşlar anlatılır ve Kırgızlar'ın bağımsızlık girişimleri aktarılır. Araştırmamızda destanda anlatıldığı şekliyle Kırgızlar'ın sosyal yapısı incelenerek, Ortaçağda onların yönetim sistemleri, hak ve hukuk meseleleri ve de sosyal tabakaları hakkında bir yargı oluşturulması amaçlanmaktadır.*

Anahtar kelimeler: Manas destanı, Kırgızlar, sosyal yapı, yönetim sistemi.

Abstract

The epic of Manas is a cultural value that brings the historical events of the Kyrgyz from past to present within the scope of literary measures. The epics, which are the reflection of a people's spirituality, historical and aesthetic existence in the literary field within the framework of national feelings, have an important place in the common values of national culture and history. In this context, Türk Manas Epic "which can be defined as the poetic expression of Kyrgyz history has a special place as one of the values which will bring the whole Turkish world together in the same roots. The Epic of Manas is like a Kyrgyz magazine which tells the ways of the life and customs of the

Kyrgyz, their feelings and thoughts, their history, their struggle against external enemies, their world views, their social and spiritual world, their morality and religion. Cakıp, the father of Manas, who ruled the Kyrgyz people as a khan, discusses the future generations of Manas, son of Manas Semetay and his son Seyitek, the wars between the Kamuk-Chinese khans such as Esenkan, Konurbay and Chon Kete, and the attempts of indepenence of the Kyrgyz. The aim of this study is to examine the social structure of the Kyrgyz as described in the epic, and to establish a judiciary about their management systems, rights and law issues and their social strata in the Middle Ages.

Keywords: *Epic of Manas, Kyrgyz, Social Structure, Management System.*